

מהספר העתידי רמזי טעם עם טעם לשב"ח מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: shalom303@gmail.com

וַיִּקְרָא אֶבְרָהָם אֶת-שְׁם-בְנֵוֹ הַנּוֹלָד-לָו אֲשֶׁר יָלְדָה לוֹ שָׂרָה יִצְחָק
(בראשית כא, ג)

לעיל (בראשית טז, טו) נאמר: וַיִּקְרָא אֶבְרָם שְׁם-בְנֵוֹ (דרגא תביר) אֲשֶׁר יָלְדָה הָגֵר יִשְׁמָעֵאל. צורת הטעמים השתלשלות מלמעלה למטה, שמן השמים מודיעין לאבי הבן את שמו אשר יקרא אותו. עוד רמזים הטעמים, תביר אותיות ברית, שלהבא יינתן השם לאחר ברית המילה¹.

שלום המאירי

וַתֹּאמֶר שָׂרָה צִחָק (וְקָף גְּדוּל) עָשָׂה לִי אֱלֹקִים (בראשית כא, ו)

רבי יהודה ליב אלתר, שפת אמת, מבאר² שדוקא יצחק, שמידתו גבורה ופחד, נאמר בו 'צחוק', כי רק ירא ה', שאין לו פחד אחר, יכול באמת לשמוח:

"ויתכן לומר כי אם שיצחק היה לו מדת היראה והפחד יוכל להיות שלא היה ניכר על פניו רק שמחה וחדוה, כי באמת אין מי שישמח בעולם רק מי שהוא ירא ה' לאמיתו ואין לו שום פחד אחר. מה גם אם הוא בן חורין מיצה"ר כיצחק שהי' מוכן לעולה לפני ה' רק שגזר ה' אל תשלח ידך אבל הי' מוכן לזה". ע"כ.

ונרמז בטעמים: צִחָק בזקף גדול, הרומז (אות ו' ושתי אותיות י') בגימטריא לשם הוי"ה. רק ירא ה' באמת יכול לשמוח, ואפשר שלפיכך נאמר "עָשָׂה לִי אֱלֹקִים", רמז למידת הדין וליראת שמים.

שלום המאירי

וַתֹּאמֶר שָׂרָה צִחָק (וְקָף גְּדוּל) עָשָׂה לִי אֱלֹקִים כָּל הַשְּׂמִיעַ יִצְחָק לִי (בראשית כא, ו)

רבי שמעון סופר מבאר³ שבפסוק רמוזה מידה כנגד מידה, ומבאר את פיסוק הטעמים:

ותאמר שרה צחוק עשה לי אלקים כל השומע יצחק לי. הכוונה דהצדיקים מפשפשים במעשיהם בהגיע להם איזה צער ועגמת נפש, ולא חשיד הקב"ה דעביד דינא בלא דינא. והנה שרה היה לה צער גדול מליצני הדור שאמרו 'מאבימלך נתעברה שרה', ותלתה בזה שצחקה ואמרה 'אחרי בלותי היתה לי עדנה'. וזה שאמרה

¹ רמז לכך בתרגום יונתן (בראשית מח, כ) על הפסוק "וַיִּבְרְכֶם בַּיּוֹם הַהוּא לְאִמּוֹר בְּךָ יִבְרַךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר" – "ובריכונן ביומא ההוא למימר בך יוסף ברי יברכון בית ישראל ית ינוקא ביומא דמהולתא". בענין ההבדל בפסוקים שכאן נאמר "את" שלא נאמר בישמעאל, ראה אגרא דכלה, רבי צבי אלימלך שפירא מדינוב, שרומז להקב"ה. העמק דבר, הנצי"ב, מבאר שרומז לפרסום. פרדס יוסף, רב יוסף בוימגארטען, מבאר שרומז לשם נוסף – ישחק. בספרים רבים מבארים מדוע נאמר ביצחק "הנולד לו".

² שפת אמת בראשית, וירא שנת [תרמ"ג]. ראה גם את דבריו על השמחה בסוכות, שפת אמת דברים, לסוכות, שנת [תרמ"ג]: "השמחה של החג הוא העדות על בני" כמ"ש חז"ל שנתן השי"ת סימן מי נצח בדיון. והענין הוא עפ"י מ"ש (תנא דבי אליהו רבה תחילת פרק ג) שמחתי מתוך יראתי ויראתי מתוך שמחתי. כי היראה האמיתית נולד ממנה שמחה והוא סימן על היראה. וכמו כן שמחה אמיתית מביא לידי יראה. ולכן נקרא שמו של יצחק אבינו ע"ה על השמחה להודיע שהגם שהי' בחי' פחד ויראה. אות היא שהי' בו יראת אמת... ויש רמז בלידת יצחק שאמרה שרה צחוק עשה כו' כל השומע יצחק. ויש לפרש על שמיעת קול שופר שהוא בחי' אילו של יצחק. והוא לעורר יראה בלבבות בני ישראל. אבל היא הבטחה שמביא לידי שמחה בחג הסוכות כנ"ל. וזה הי' כוונתה לומר שהגם שבא פחד ע"י יצחק עכ"ז השומע יצחק כנ"ל".

³ מכתב סופר על התורה, רבי שמעון סופר אב"ד קראקא, בן החת"ם סופר, בני ברק תשסה.

מהספר העתידי **רמזי טעם עם טעם לשב"ח** מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: shalom303@gmail.com

=====

שרה **צֹחֵק** גדול **המפסיק**, היינו בשביל הצחוק שצחקתי, בעבור זה עשה לי אלקים שכל השומע יצחק לי, מדה כנגד מדה. ע"כ.

ונרמז בטעמים: **צֹחֵק** (צקף גדול), **צורת הטעם**, אם נסובב אותו, היא **כמאזנים** של שתי כפות, מידה כנגד מידה.

שלום המאירי

וְהָאָמֵר (רביעי) **בִּי מִלֵּל לְאַבְרָהָם הַיִּנְיָקָה בָּנִים שָׂרָה כִּי יִלְדֶתִי בֵּן לְהָקָנִי (בראשית כא, ז)**

רבי שלמה בן מאיר, רשב"ם, מבאר: "ותאמר מי מלל לאברהם - כלומר ידעו ויבינו כל השומעים מי האלהים שמלל לאברהם להיות לו בן משרה כי היניקה בנים שרה אחרי זקנותה ולזקונו של אברהם כי אין גדול כאלהים".

כך גם מבאר **דעת זקנים**: "ותאמר מי מלל - ותאמר לשון שבח ודומה לו אמרו צדיק כי טוב פי' שבחו לצדיק ה"נ שבחה שרה לאותו שמלל לאברהם היניקה בנים שרה דהיינו הקדוש ברוך הוא". ע"כ.

ונרמז בטעמים: **וְהָאָמֵר** (רביעי), לשון ותאמר רומזת לחשיבות⁴, כפי שנאמר (דברים כו, יז-יח) אֶת יְדֹד הָאֵמֶרֶת הַיּוֹם (יח) וְיִדְּד הָאֵמֶרֶת הַיּוֹם לְהִיטֹת לוֹ לְעַם סֻגְלָה. כך שרה מכריזה, הללו את ה', הרמז ברביעי, **ארבע אותיות השם**⁵, ורמז **לשכינה**⁶.

שלום המאירי

וַיִּגְדַּל הַיֵּלֶד וַיִּגְמַל (אתנחתא) **וַיַּעַשׂ אֲבָרָהָם מִשְׁתָּה גְדוֹל בַּיּוֹם הַגָּמֵל אֶת יִצְחָק (בראשית**
כא, זז)

המדרש⁷ מבאר: "ויגדל הילד ויגמל ר' הושעיה רבה אמר נגמל מיצר הרע רבן אמרי נגמל מחלבו".

רבי יששכר בער כ"ץ, מתנות כהונה, מבאר: "נגמל מיצר הרע. כלומר בן י"ג שנה שאז בא יצר טוב". ע"כ.

ונרמז בטעמים: **וַיִּגְמַל** (אתנחתא), צורת הטעם כשתי אותיות ו' וקו עליהן, רמז לי"ג, שהיה בן י"ג שנה.

שלום המאירי

⁴ כך גם רמז **אור החיים**, רבי חיים בן עטר, ויקרא כא, א: "והוא אומר **אמור** לשון **מעלה**, אל הכהנים, פירוש לצד שהם כהנים משרתי פני מלך, ומה היא המעלה שלא יטמאו לנפש אדם". ראה דבריו באופן דומה שמות א, טו; שמות כ, א; ויקרא טז, ב; במדבר כז, ז ועוד. ראה גם בפירוש **המצודות** לפסוק (ישעיה ג, י) **אמרו צדיק כי טוב**.

⁵ רביע שם בן **ארבע** אותיות ראה **סנהדרין** דף ס עא.

⁶ רביע - רמז לשכינה כנזכר בזוה"ק (פר' מקץ, דף רג עא) "ושכינתא שריא בבי מקדשא עליהו, כאמא **דרביעא** על בנייא".

⁷ **מדרש רבה בראשית** - פרשה נג פסקה י'. **במדרש תנחומא נח** - פרק יד: "ויגדל הילד ויגמל (בראשית כא) רבי אושעיא ור' אבין חד אמר שנגמל מיצה"ט וח"א שנגמל מיצה"ר". **במדרש אגדה**, מה' ר"ש באבער: "ויגמל - שנגמל משרה אמו שהיה בן כ"ד חדש ויש אומרים שנגמל מיצר רע ליצר טוב וכן י"ג שנה היה".